

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष २, अंक २२]

बुधवार, जून १, २०१६/ज्येष्ठ ११, शके १९३८

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ३२

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १०.—महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१	पृष्ठे
यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश	१-४

ग्रामविकास व जलसंधारण विभाग

बांधकाम भवन, २५, मर्झबान पथ, फोर्ट,
मुंबई ४०० ००१, दिनांक १ जून २०१६.

MAHARASHTRA ORDINANCE No. X OF 2016.

AN ORDINANCE

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA ZILLA PARISHADS
AND PANCHAYAT SAMITIS ACT, 1961.

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १०.

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ यात आणखी
सुधारणा करण्याकरिता अध्यादेश.

ज्याअर्थी, राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही ;

१९६२ चा **आणि ज्याअर्थी**, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांकरिता महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम,
महा. ५. १९६१ यात आणखी सुधारणा करण्याकरिता, महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे
आवश्यक व्हावे, अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ;

त्याअर्थी, आता, भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ च्या खंड (१) द्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून, महाराष्ट्राचे राज्यपाल, याद्वारे, पुढील अध्यादेश प्रख्यापित करित आहेत :—

संक्षिप्त नाव व प्रारंभ. **१.** (१) या अध्यादेशास, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६, असे म्हणावे.

सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५ याच्या कलम ९ ची सुधारणा. **२.** महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ (यात यापुढे ज्याचा निर्देश “मुख्य अधिनियम” असा करण्यात आला आहे) याच्या कलम ९ मध्ये, पोट-कलम (२) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(२अ) सार्वत्रिक निवडणुकीमध्ये, परिषद सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या दोन-तृतीयांशपेक्षा कमी परिषद सदस्यांची निवड झाली असेल तेव्हा, राज्य निवडणूक आयोग, अशा निवडून आलेल्या परिषद सदस्यांची नावे व त्यांचे कायम पत्ते प्रसिद्ध करणार नाही :

परंतु, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६ अंमलात येण्यापूर्वी, परिषद सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या पन्नास टक्क्यांपेक्षा कमी परिषद सदस्यांची निवड झाली असेल आणि राज्य निवडणूक आयोगाने, अशा निवडून आलेल्या उमेदवारांची नावे प्रसिद्ध केली असतील तेव्हा, अशा उमेदवारांना परिषद सदस्य म्हणून दावा सांगण्याचा आणि परिषद सदस्य म्हणून राहण्याचा कोणताही अधिकार असणार नाही :

परंतु आणखी असे की, अशा प्रकरणात, राज्य निवडणूक आयोग अशा जिल्हा परिषदेची नव्याने निवडणूक घेईल.”.

सन १९६२ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ५ याच्या कलम ५७ ची सुधारणा. **३.** मुख्य अधिनियमाच्या कलम ५७ मध्ये, पोट-कलम (३) नंतर, पुढील पोट-कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

“(३अ) सार्वत्रिक निवडणुकीमध्ये, सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या दोन-तृतीयांशपेक्षा कमी सदस्यांची निवड झाली असेल तेव्हा, राज्य निवडणूक आयोग, अशा निवडून आलेल्या सदस्यांची नावे व त्यांचे कायम पत्ते प्रसिद्ध करणार नाही :

परंतु, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती (सुधारणा) अध्यादेश, २०१६ अंमलात येण्यापूर्वी, सदस्यांच्या एकूण संख्येच्या पन्नास टक्क्यांपेक्षा कमी सदस्यांची निवड झाली असेल आणि राज्य निवडणूक आयोगाने, अशा निवडून आलेल्या उमेदवारांची नावे प्रसिद्ध केली असतील तेव्हा, अशा उमेदवारांना सदस्य म्हणून दावा सांगण्याचा आणि सदस्य म्हणून राहण्याचा कोणताही अधिकार असणार नाही :

परंतु आणखी असे की, अशा प्रकरणात, राज्य निवडणूक आयोग अशा पंचायत समितीची नव्याने निवडणूक घेईल.”.

निवेदन.

महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ (१९६२ चा महा. ५) याची कलमे ९ आणि ५७, अनुक्रमे यात जिल्हा परिषदा व पंचायत समित्या यांच्या रचनेकरिता तरतूद आहे. उक्त अधिनियमाच्या कलम ९ च्या पोट-कलम (१) मध्ये अशी तरतूद केली आहे की, जिल्हा परिषदेमध्ये जिल्ह्यातील निवडणूक विभागांतून प्रत्यक्ष निवडणुकीद्वारे निवडण्यात आलेल्या परिषद सदस्यांचा समावेश असेल ज्यांची संख्या पंचच्याहत्तर पेक्षा अधिक नसेल आणि पन्नास पेक्षा कमी नसेल त्याचप्रमाणे, पंचायत समितीमध्ये, जिल्ह्यातील प्रत्येक निर्वाचक गणामधून प्रत्यक्ष निवडणुकीद्वारे निवडण्यात आलेल्या सदस्यांचा समावेश असेल. कलम ९ च्या पोट-कलम (२) मध्ये अशी तरतूद केली आहे की, सार्वत्रिक निवडणुकीमध्ये परिषद सदस्यांच्या संख्येच्या दोन-तृतीयांश इतक्या किंवा याहून अधिक परिषद सदस्यांची निवड झाल्यानंतर राज्य निवडणूक आयोगाकडून अशा निवडून आलेल्या परिषद सदस्यांची नावे त्यांच्या कायम पत्त्यासह, प्रसिद्ध करण्यात येतील.

२. राज्य निवडणूक आयोगाने २८ जानेवारी २०१५ रोजी ठाणे जिल्हा परिषदेच्या सार्वत्रिक निवडणुका घेतल्या होत्या. तथापि, जिल्हा परिषदेच्या निवडणुकीकरिता ८ नामनिर्देशनपत्रे आणि पंचायत समितीच्या निवडणुकांकरिता १० नामनिर्देशनपत्रे याखेरीज उक्त जिल्हा परिषदेकरिता आणि पंचायत समित्यांकरिता कोणतीही इतर नामनिर्देशनपत्रे राज्य निवडणूक आयोगास प्राप्त झाली नव्हती. परिणामी, उक्त जिल्ह्याच्या ठाणे जिल्हा परिषद व पंचायत समितीमध्ये उक्त उमेदवार बिनविरोध निवडून आले होते.

किमान दोन-तृतीयांश एवढ्या संख्येत परिषद सदस्य निवडून न आल्यामुळे उक्त जिल्हा परिषदेची उक्त पोट-कलम (२) च्या तरतुदीनुसार यथोचितरीत्या रचना होऊ शकत नाही आणि इतर क्षेत्रात निवडणुका घेणे आवश्यक ठरते.

३. मध्यंतरी ११ मार्च २०१५ रोजी म्हणजे उक्त सार्वत्रिक निवडणुकांनंतर काढण्यात आलेल्या शासकीय अधिसूचनेद्वारे, मुरबाड व शहापूर ग्रामपंचायती, नगरपंचायतीमध्ये रूपांतरित करण्यात आल्या. परिणामी, उक्त क्षेत्रे ही ग्रामीण क्षेत्रे म्हणून असण्याचे बंद झाले. त्याचप्रमाणे, १ जून २०१५ पासून म्हणजे, उक्त सार्वत्रिक निवडणुकांनंतर, दिनांक १४ मे २०१५ च्या अधिसूचनेद्वारे, कल्याण-डोंबिवली महानगरपालिकेच्या सीमेमध्ये ठाणे जिल्ह्यातील अंबरनाथ व कल्याण तालुक्यांमधील २७ गावांचा समावेश करून तीत फेरफार करण्यात आला होता. यामुळेही उक्त गावांची क्षेत्रे ही ग्रामीण क्षेत्रे म्हणून असण्याचेही बंद झाले आहे. याच्या परिणामी, ठाणे जिल्ह्याची ग्रामीण लोकसंख्या कमी झाली आहे आणि परिणामतः, १३ निवडणूक विभागांमध्ये फेरफार करणे आवश्यक आहे, ज्यांपैकी संपूर्ण ९ निवडणूक विभाग हे उपरोक्तप्रमाणे नागरी क्षेत्रांमध्ये रूपांतरित झाले आहेत. उक्त क्षेत्रांचे नागरी क्षेत्रात रूपांतर झाल्यानंतर, जिल्हा परिषदेसाठी एकूण ५५ निवडणूक विभागांपैकी, फक्त ४६ निवडणूक विभाग आणि पंचायत समितीसाठी ११० निवडणूक विभागांपैकी फक्त ८९ निवडणूक विभाग मिळून आता ठाणे जिल्ह्याचा भाग बनला आहे. यामुळे संपूर्ण ठाणे जिल्ह्यामधील निवडणूक विभाग व निर्वाचक गण यांच्या सीमांमध्ये फेरफार करणे आवश्यक झाले आहे. याचा अर्थ असाही होतो की, उपरोक्तप्रमाणे ज्या उमेदवारांना निवडून आल्याचे घोषित करण्यात आले आहे ते त्यांच्या संबंधित मतदारसंघांचे खरोखरच प्रतिनिधित्व करत आहेत, असे म्हणता येत नाही.

४. या अभूतपूर्व परिस्थितीमध्ये ठाणे जिल्हा परिषदेची आणि ठाणे जिल्ह्यातील पंचायत समित्यांची, अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार यथोचितरीत्या रचना करता येत नाही. अशी परिस्थिती हाताळण्यासाठी, उक्त अधिनियमाच्या कलमे ९ आणि ५७ मध्ये यथोचितरीत्या सुधारणा करणे आवश्यक झाले आहे. यामुळे, लवकरात लवकर या संस्थांची रचना करण्याकरिता निवडणुका घेणे म्हणजे भारताच्या संविधानाच्या अनिवार्यतेचीही सुनिश्चिती होईल.

५. राज्य विधानमंडळाच्या दोन्ही सभागृहांचे अधिवेशन चालू नाही आणि उपरोक्त प्रयोजनांकरिता, महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समिती अधिनियम, १९६१ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी महाराष्ट्राच्या राज्यपालांनी तात्काळ कार्यवाही करणे जीमुळे आवश्यक व्हावे अशी परिस्थिती अस्तित्वात असल्याबद्दल त्यांची खात्री पटली आहे ; आणि, म्हणून, हा अध्यादेश प्रख्यापित करण्यात येत आहे.

मुंबई,

दिनांक ३१ मे २०१६.

चे. विद्यासागर राव,

महाराष्ट्राचे राज्यपाल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

वि. गिरिराज,

शासनाचे प्रधान सचिव.